

Çocuklarda Travma ve İstismar için Bilişsel Davranışçı Terapi:

Adım Adım Müdahale Yaklaşımı

Jacqueline S. Feather & Kevin R. Ronan

...Geleceğin Fikirleri...

Çocuklarda Travma ve İstismar için Bilişsel Davranışçı Terapi

Adım Adım Müdahale Yaklaşımı

Orjinal Adı: Cognitive Behavioural Therapy for Child Trauma and Abuse
A Step-by-step Approach
(Copyright © Jacqueline S. Feather and Kevin R. Ronan 2010.)

Yazarlar: Jacqueline S. Feather & Kevin R. Ronan

Çeviri: Doç. Dr. İsmail Seçer - Öğr. Gör. Sümeyye Ulaş

ISBN: 978-625-8499-11-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Yayın Koordinatörü: Ferit Resuloğulları

Yayına Hazırlayan: Sadık Hangül

Görsel Tasarımları: Duncan Innes

1. Baskı: Ankara - Ekim, 2021

Baskı:

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim:

Seyranbağları Mah. İncesu Cadd. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Çocuklarda Travma ve İstismar için Bilişsel Davranışçı Terapi

Adım Adım Müdahale Yaklaşımı

Jacqueline S. Feather & Kevin R. Ronan

Çeviri

Doç. Dr. İsmail Seçer - Öğr. Gör. Sümeyye Ulaş

Teşekkür.....	vii
Çeviri Editörlerinden.....	ix
Giriş.....	xi
AŞAMA 1: PSİKOSOSYAL GÜÇLENDİRME.....	1
EBEVEYNİN/BAKICININ TERAPİYE ADAPTASYONU.....	3
1. OTURUM: TERAPİYE KATILIM VE ORYANTASYON	5
2. OTURUM: İLİŞKİLER.....	11
3. OTURUM: ZAMAN TÜNELİ	15
AŞAMA 2: BAŞA ÇIKMA BECERİLERİ.....	21
EBEVEYN/BAKICI OTURUMU	23
4. OTURUM: DUYGULAR	25
5. OTURUM: FİZYOLOJİK/BEDENSEL TEPKİLER	31
6. OTURUM: DÜŞÜNCELER.....	37
7. OTURUM: AKTİF BAŞA ÇIKMA VE PROBLEM ÇÖZME	43
8. OTURUM:	49
AŞAMA 3: TRAVMAYI İŞLEME.....	55
EBEVEYN/BAKICI OTURUMU	57
9. OTURUM: İMGESSEL/HAYALİ MARUZ BIRAKMAYA GİRİŞ	59
10-13. OTURUM: KADEMELİ MARUZ BIRAKMA.....	65
AŞAMA 4: ÖZEL KONULAR VE SONLANDIRMA.....	73
EBEVEYN/BAKICI OTURUMU	75
14-15. OTURUMLAR: ÖZEL KONULAR	77
16. OTURUMLAR: TEKRARLAMAYI ÖNLEME VE SONLANDIRMA	85
ÇALIŞMA SAYFALARI.....	89
TERAPİSTLER İÇİN KAYNAK ÖNERİLERİ.....	123
Kaynakça.....	125

Teşekkür

Bu kitabı yazma sürecinde yardımcı olan herkese teşekkür etmekten büyük mutluluk ve memnuniyet duyuyoruz. Ayrıca savunmasız grupta yer alan travma geçirmiş ve istismara uğramış çocuklarla çalışan klinisyenlere de teşekkür etmek istiyoruz. Bu kitabın çocuklarla yapacakları çalışmalarda klinisyenlere önemli bir rehber niteliği taşıyacağına inanıyoruz.

Özellikle Temple Üniversitesi Çocuk ve Ergen Anksiyete Bozuklukları Kliniğinde görev yapan ve aralarında Kevin R. Ronan'ın da bulunduğu terapist ve araştırmacı ekibi tarafından geliştirilen ve test edilen Bilişsel Davranışçı Terapi programı bu kitapta sunulan müdahale programının oluşturulmasında ve kitabın yazılmasında önemli bir dayanak noktası olmuştur. Bu kapsamda Temple Üniversitesi Çocuk ve Ergen Anksiyete Bozuklukları Kliniğinde görev yapan terapist ve araştırmacı ekibin çalışmalarını takdir ediyoruz. Ayrıca, çeşitli ruhsal problemleri olan gençlere yönelik olarak geliştirdiği müdahale uygulamalarını programımıza dâhil etmemize izin verdiği için Liana Lowenstein'a teşekkür ederiz (Lowenstein, 2000). TRAP modelini kullanma izni için Leah Giarratano'a (Giarratano, 2004); ve 5 Bileşenli Model diyagramını çocuklar için uyarlama izni için Christine Padesky'ye teşekkür ederiz (Greenberg ve Padesky, 1995, s.4). Ayrıca Massey Üniversitesi'nden Doç. Dr. Paul Merrick'e kitabın giriş bölümünde BDT'nin temel noktalarına ilişkin derlemesi (Merrick, 1999), değerli rehberliği ve editoryal desteği için teşekkür etmek istiyoruz.

Bu terapi modelinin geliştirilmesi ve ilk değerlendirmesi, Massey Üniversitesi tarafından Jacqueline S. Feather'a verilen bir doktora bursu ve Yeni Zelanda Hükümeti Sosyal Politika Bakanlığı tarafından verilen bir hibe ile gerçekleştirilmiştir.

Yeni Zelanda, Auckland, Çocuk Gençlik ve Aile Departmanının Uzman Hizmetler Birimi'ndeki (SSU) terapistlerin ve personelin bu terapi programının geliştirilmesinde ve değerlendirilmesinde büyük önemi olan çalışmalarını ve desteklerini özellikle takdir ediyoruz.

Özellikle danışmanlık, öneri, araştırma desteği sağlayan Tina Berking, Dr. Nici Curtis, Dr. Mary Dawson, Ngaire Eruera, Robyn Girling-Butcher, Sue Hutchinson, Dr. Caryl Huzziff, Dr. Heather McDowell, Frances Miller, Paora Murupaenga, Angela Person, Yvonne Pink, Virginia Tamanui, Jonathan Tolcher, Caryn Trent, Sunila Wilson, Caroline Witten-Hannah, Louise Woolf; ve Avustralya Rockhampton'da bulunan Wahroonga Danışmanlık Merkezi terapistleri olan Marcella Cline, Kaylene Paradine'e katkılarından dolayı teşekkür etmek isteriz.

Çizimler için, taleplerimizi dinlemek üzere zaman ayırmanın yanında beklentilerimizin ötesinde fikirlerle ve çizimlerle yaratıcılığını ortaya koyan Duncan Innes'e teşekkür ediyoruz.

Yayımcılara, Jessica Kingsley Publishers'a ve özellikle editörlerimiz Stephen Jones ve Claire Cooper'a, sabırları, faydalı önerileri ve bu çalışmaya olan inançları için teşekkür ederiz.

Son olarak, bu terapi programının geliştirilmesini destekleyen, araştırmaya katılan çocuklara; cesaretlendirme, uygulama ve duygusal destek sağlayan aile ve arkadaşlarımıza; özellikle de Jackie'nin eşi Tim'e, yetişkin çocukları Nicola, Ben, Gabrielle ve eşlerine; Kevin'in eşi Isabel ve iki muhteşem kızı Emily ve Kaitlin'e sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Çeviri Ön Sözü

Travmalar yaşamın her döneminde ruh sağlığı üzerinde derin izler bırakan ve çeşitli psiko-sosyal sonuçları beraberinde getiren örseleyici yaşam olayları olarak düşünülebilir. Bireyin ruh sağlığı üzerinde travmaya bağlı olarak ortaya çıkan veya çıkması muhtemel etkiler bireyin göstermiş olduğu semptomların erken dönemde tanınmasını ve müdahale edilmesini gerektirmektedir. Günümüzde özellikle çocukluk çağı travma ve istismarlarının bütün bir yaşamı derinden etkilediğine ilişkin bulgular giderek artmaktadır. Bu bulgular bu olumsuz yaşantıların erken dönemde tanınmasının ve müdahale edilmesini zaruriyet haline getirmektedir.

Bu doğrultuda son yıllarda özellikle çocuklara yönelik önleme ve müdahale yaklaşımlarının yaygınlaşmaya başladığı gözlenmektedir. Bilişsel Davranışçı Terapi odaklı yaklaşımları odak alan müdahale programları bu yaklaşımlar arasında en popüler ve işlevsel olanlar arasında öne çıkmaktadır. Bu kapsamda Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) semptomları gösteren çocuk ve ergenler için Feather ve Ronan (2010) tarafından geliştirilmiş olan Travma Odaklı Bilişsel Davranışçı Terapi (TO-BDT) programının çevirisinin ve Türkiye de alan yazına kazandırılmasının klinisyenler, ruh sağlığı uzmanları, psikolojik danışmanlar vb. için önemli bir kazanım olacağını düşünüyoruz. Bu kapsamda TO-BDT programı travmatize olmuş çocuklar için adım adım müdahale yaklaşımı ile hazırlanmış 16 oturumluk bir uygulama imkânı sunmakta ve sürece ebeveyn veya bakım verenleri de dahil ederek müdahalenin etkisini artırmaya çalışmaktadır. Bu yönüyle özgün ve kanıt temelli bir uygulama niteliği taşıyan TO-BDT programı Türkiye’de travmatize olmuş çocukların rehabilitasyonu noktasında var olduğunu düşündüğümüz boşluğun doldurulması anlamında önemli bir imkân sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Ruh sağlığı profesyonelleri için önemli bir rehber niteliği taşıyacağına inandığımız bu eserin uluslararası bağlantıların kurulması, telif haklarının edinilmesi ve eserin yayına hazırlanması noktasında yayıncımız Ferit Resuloğulları’na ve dizgi süreçlerinde özveri ile bizleri yönlendiren Sadık Hangül’e teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca kitabın çeviri sürecinde okuma ve dönütleri ile bizlere destek olan Atatürk Üniversitesi PDR bölümü öğrencilerimizden Beyza Tosunoğlu, Nur Hilal Gündaş, Ömer Güç, Birgül Sevinç ve İkbâl Kökenler’e ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Bu kitabın travmatize olmuş çocuklar ile çalışan ruh sağlığı profesyonelleri için önemli bir rehber niteliği taşıyacağına inanıyoruz.

Alana ve okuyucusuna katkı sağlaması ümidiyle...

Doç. Dr. İsmail SEÇER & Öğr. Gör. Sümeyye ULAŞ

Atatürk Üniversitesi